

CRÍTICA KANTIANA A LA IDEA DE DÉU.

Ramon ALCOBERRO

En la seva obra de 1798, *El Conflicte de les Facultats* [de Teologia i de Filosofia], Kant ho deixà dit d'un cop i per a sempre: "La religió és purament un afer de la raó". Déu és per a Kant, una qüestió noümènica i seria degradar la idea de Déu tractar-la com si fos un fenomen. La raó especulativa no té res a dir sobre aquest tema en sí. La comprensió de la idea de Déu no pertoca a la raó pura, sinó a l'ús pràctic de la raó.

Sobre el concepte de Déu, Kant efectua una doble operació:

1.- D'una banda declara que la raó especulativa no pot copsar-lo i d'aquí la famosa frase: "Vaig haver de deturar [aufheben] el saber per donar un lloc a la creença [Glauben]"

2.- Per altra banda considera que la teologia escapa a la raó especulativa, però no a la raó pràctica.

Cal distingir, doncs, per una banda, "la suposició d'un savi autor del món que pot ... donar-nos un fil conductor en la investigació de la natura", com a principi purament regulador i que en cap cas no és requerit com a condició necessària dels fenòmens de la natura i, per una altra, l'ús moral del concepte. La teologia moral (teodicea) no se sotmet a cap obligació moral d'origen diví, la moral és d'origen racional, no teològica.

En la fe (o creença) la meva convicció i la meva adhesió íntimes són una dada obvia; però manca la certesa objectiva i universal. Només en el saber es reuneixen convicció i certesa.

La teologia centra el seu interès en l'Ésser Suprem, en Déu. En aquest sentit, Kant anomena la idea de Déu: "ideal transcendental". Aquest concepte es diferencia de la idea pel fet que està més allunyat de la realitat objectiva, i també perquè conté totes les perfeccions. Però ningú no pot saber si existeix un Déu o una vida futura, perquè senzillament una investigació d'aquesta mena significaria esgarriar-se en una raó sense experiència. Podem tenir la convicció moral de l'existència de Déu, però no el saber. Una fe racional es pot fonamentar sobre la suposició de sentiments morals, però la moralitat es basta a si mateixa per a dictar lleis morals.

Al "Conflicte de les Facultats", Kant afirma que la religió no es distingeix de la moral en cap punt pel que fa al seu objecte (els deures en general) sinó que és: "una legislació de la raó destinada. Gràcies a l'idea de Déu que ella mateixa ha

produït a dotar a la moral d'una influència sobre la voluntat humana per tal que aquesta compleixi els seus deures.

Kant sotmet a crítica les proves sobre l'existència de Déu, per mitjà de la seva reducció a tres arguments possibles.

?? **Argument fisicoteològic:** va des de l'ordre del món fins a l'ésser ordenador: Déu; però aquesta prova no condueix a un Déu creador. El fet de percebre un món ordenat segons fins i mitjans demostra que el món té ordre, no pas que hagi estat creat.

?? **Argument cosmològic:** passa de la contingència del món a la necessitat que existeixi un ésser suprem. El fet que hi hagi una cadena de causes no permet concloure que existeixi una causa primera. Es tracta d'un abús del principi de causalitat ("tot el que existeix té una causa"), que només resulta vàlid en el món sensible.

?? **Argument ontològic:** pretén demostrar l'existència de Déu a partir del seu concepte com a ésser perfectíssim; tanmateix, del concepte de quelcom hom no pot deduir la seva existència, atès que la categoria d' "existència", no és cap atribut.

En la Crítica de la Raó Pura desemmascara aquests arguments, demostrant que són fal·laços, és a dir, que amaguen errors que els fan inacceptables. Tot i això no nega l'existència de Déu, sinó que simplement considera que el seu coneixement científic no és possible.

La idea de Déu és un exemple de transcendental; Però com que les idees transcendents són incognoscibles, la metafísica no pot ser ciència. El paper autènticament diví és el de la moralitat.